

İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Beklenti ve Sorunları: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Örneği

Expectations and Problems of Faculty of Theology Students: Example of Hatay Mustafa Kemal University

M. Ali KIRMAN^a, Rıdvan DEMİR^b

^a Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Hatay/Türkiye, makirman@mku.edu.tr

^b Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Hatay/Türkiye, ridvandemir@mku.edu.tr

Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 02.08.2018 Düzeltme/Revised: 25.10.2018

Kabul/Accepted: 30.10.2018

Öz:

Türkiye’de üniversite yapılanması içerisinde yer alan ilahiyat fakülteleri başta öğretmen ve din görevlileri olmak üzere din eğitimi alanında görev alacak uzmanlar yetiştirmeyi hedefleyen yüksek din eğitimi kurumlarıdır. Türkiye’de son dönemlerde sayıları hızla artan ilahiyat fakültelerinin açılması ve bu fakülteleere yerleşen öğrencilerin sayılarındaki artış beraberinde çeşitli problemleri de getirmektedir. Yeni açılan fakültelerin fiziki, sosyal ve diğer imkânları ile öğrencilerin beklentileri arasında çeşitli uyumsuzlukların ortaya çıktığı görülmektedir.

Bu çalışmada, Mustafa Kemal Üniversitesi (MKÜ) İlahiyat Fakültesi öğrencileri örneğinde üniversite öğrencilerinin eğitim ve öğretimle ilgili akademik sorunları başta olmak üzere sosyo-kültürel, ekonomik durumları, eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunların ve beklentilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Tarama modelinin kullanıldığı bu betimsel çalışmada, bulgular araştırmacıların gözlemleri, anket ve görüşme yoluyla elde ettikleri veriler çerçevesinde ele alınmıştır.

Çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin en büyük kaygısı gelecekle ilgili olmakla birlikte bu kaygıların başında iş bulamamak gelmektedir. Bu durum aynı zamanda fakülteyi tercih etmelerinde en önemli faktördür. Daha sonraki kaygıları ise fakülteyi bitirememektir. Bununla birlikte öğrencilerin çoğunluğunun kaygılarıyla başa çıkabildikleri ve gelecekte ümitli oldukları da tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Yüksek Din Öğretimi, İlahiyat Fakültesi.

GİRİŞ

İlahiyat Fakülteleri başta öğretmen ve din görevlileri olmak üzere din konusunda yetişmiş elemana ihtiyaç duyan tüm alanlara yönelik uzmanlar yetiştirmeyi amaçlayan yüksek din eğitimi kurumlarıdır (Aşıkoğlu, 2015: 182). Bir örgün din eğitimi kurumu olan İlahiyat Fakülteleri, ürettiği dini bilginin yanında insan sermayesiyle Türkiye'deki dini hayatın işleyişinde önemli bir dinamik konumundadır. Bilhassa dini ve kültürel yabancılaşmanın önlenmesinde İlahiyat Fakültelerinde yürütülen din eğitiminin önemli bir yeri vardır (Osmanoğlu, 2017: 203). Bununla birlikte din eğitimi faaliyetlerinin yürütülmesini sağlayan görevlileri yetiştiren İlahiyat Fakültelerinin yüksek din eğitimi kurumu olması açısından eğitim-öğretim süreçlerinin ne durumda olduğu konusu, kurumun paydaşları tarafından merak edilen bir olgudur (Uçar, 2017: 98).

Tarihi sürece bakıldığında Cumhuriyet'in başlarında Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na binaen 1924 yılında Darülfünun bünyesinde açılan ilk İlahiyat Fakültesi kısa bir süre hizmet verdikten sonra 1933 yılında kapanmıştır (Ev, 2017: 273). Kısa bir süre faaliyet gösteren bu ilk İlahiyat Fakültesi denemesi dışarıda tutulduğunda ve 1949 yılında Ankara Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulan Ankara İlahiyat Fakültesi (Öcal, 2008: 403) başlangıç noktası olarak kabul edildiğinde, yaklaşık 70 yıllık geçmişiyle yüksek din eğitimi, toplumun kendisinden beklediği misyonu, çok sayıda problemle karşılaşmasına rağmen önemli oranda yerine getirmiş olduğu söylenebilir (Turan & Nazıroğlu, 2015: 467).

Son yıllarda ülkemizdeki yüksek din eğitimi kurumlarında, hem fakülte hem de öğrenci sayısı açısından ciddi artışlar yaşandığı görülmektedir. 2013 yılında din eğitimi ile ilgili 77 fakültede yaklaşık 60 bin öğrencinin öğrenim gördüğü belirtilirken (Köylü, 2013: 23), 2017–2018 öğretim yılı itibarıyla İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinin sayısı 100'ü geçtiği bilinmektedir (Uçar, 2016: 18). Yakın tarihte gerek bina ve öğretim elemanı ihtiyacı ve gerekse öğrenci kontenjanı baskı altına alınan, ancak kısa zamanda asimetrik ve orantısız bir büyüme gösteren bu fakültelerin çoğunun bina, donanım ve öğretim üyesi sayısı ve yeterli alt yapısı olmadan açıldığı (Uçar, 2016: 18) ayrıca öğrenci profilinin istenilen nitelikte olmadığı, dolayısıyla bir kalite sorununun ortaya çıktığı ile ilgili çeşitli değerlendirmeler (Köylü, 2013: 25) bulunmaktadır. Bu tür yapısal sorunlarla uğraşmanın yanı sıra en temel görev alanı olan "toplumu din konusunda aydınlatma" hususunda göreve çağırılması¹, İlahiyat Fakültelerine duyulan güveni ve bu kurumların toplumsal önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Bir diğer ifadeyle, günümüzde yaşanan değişmelerin dini alana yansımaları neticesi ortaya çıkan dinin güncellenmesi, sekülerleşme, deizm, ateizm gibi konular ve bunlara bağlı problemler İlahiyat Fakültelerine ve bu fakültelerde yüksek din eğitimi almış kişilere yönelik toplumsal beklentileri yükseltmiştir. Çağımızın realiteleri, toplumumuzun ihtiyaç ve talepleri karşısında İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin ve mezunlarının çağdaş sorunların üstesinden gelebilecek bir bilgi ve donanıma sahip olması ve çözüm üretme kapasitesine ulaşmış olması büyük bir önem

¹ Bu konuda yapılan açıklamalar için bkz. <https://www.haberturk.com/cumhurbaskani-erdogan-dan-dunya-kadınlar-gunu-programında-aciklamalar-1868148>

taşımaktadır. Ancak eleştiri, sorgulama ve analitik düşünceyi öne çıkaran felsefe ve sosyal bilimler nosyonu vermeden sadece teolojik içerikli derslerle yetinen katı ve tutucu bir zihniyet yapısıyla bu beklentilerin karşılanabilmesi pek mümkün görünmemektedir. Şu halde bu kurumların görev ve fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilmesi noktasında gerekli önlemlerin acilen alınması kaçınılmazdır. Aksi takdirde anakronizme düşmesi kaçınılmaz olan bu kurumların üniversite yapılanması içerisindeki yeri de tartışmalı hale gelecektir.

Bu düşünceler doğrultusunda, 2013 yılında kurulan ve 2017–2018 öğretim yılı itibarıyla öğrenci alan son fakültelerden birisi olan Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi (MKÜ) İlahiyat Fakültesi'ne yeni başlayan öğrencilerin demografik özelliklerinin, fakülteye karşı tutumlarının, karşılaştıkları sorunların, beklentilerinin tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Zira İlahiyat Fakültelerinin kendilerinden beklenen görev ve fonksiyonları karşılayıp karşılamayacakları sorusu, öğrenci profilinin ve görüşlerinin belirlenmesiyle cevaplanabilecektir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı, İlahiyat Fakültelerine öğrenim görmek için gelen öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin ve beklentilerinin MKÜ örneğinde tespit edilmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017–2018 eğitim-öğretim yılında MKÜ İlahiyat Fakültesi'ni kazanan ve öğrenime aktif olarak devam eden toplam 56 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, 2017–2018 eğitim-öğretim yılıyla ve MKÜ İlahiyat Fakültesiyle ve yalnızca 1. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır. Fakültede hazırlık sınıfı açılmadığından öğrenciler 1. sınıftan öğrenime başlamışlardır.

Araştırmada veri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen toplam 40 maddelik bir anket kullanılmıştır. Bu ankette yer alan 13 soru, öğrencilerin kişisel özelliklerini yansıtan ve diğer maddeler için bağımsız değişken olarak kullanılan kişisel bilgi sorularından oluşmaktadır. Bunların dışında kalan 27 soru ise çoktan seçmelidir. Böylece toplam 40 maddeden oluşan sorularla öğrencilerin sosyo-kültürel durumları ile fakülteye karşı tutumlarının yanında sorun ve beklentileri de tespit edilmeye çalışılmıştır. Bilgi toplama araçlarından elde edilen veriler, kodlanarak bilgisayara girildikten sonra, SPSS 25 istatistik programında değerlendirilmiştir. Verilerin sunumunda frekans ve yüzde değerlerine ayrıca yer verilmiştir.

BULGULAR

1. Cinsiyet, Yaş ve Medeni Durum

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin % 42,9'u erkek, % 57,1'i de kadındır. 2017–2018 eğitim-öğretim yılı kayıtlarına göre, MKÜ İlahiyat Fakültesi'nde kayıtlı 63 öğrenci bulunmakla birlikte aktif olarak 56 öğrenci öğrenime devam etmektedir. Araştırmanın cinsiyetle ilgili bulgularına göre kız öğrenci sayısının erkeklerden fazla olduğu görülmektedir. Son zamanlarda yapılan çalışmalara bakıldığında (Koç, 2003: 31; Okumuş, 2007: 64; Korkmaz, 2010: 170; Uçar, 2016: 25) İlahiyat Fakültesini tercih eden kız öğrencilerin

sayısının erkek öğrencilerden fazla olduğu sonucu ortaya çıkmakta ve bu sonuç bizim bulgularımızla örtüşmektedir.

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyetleri

	n	%
Kız	32	57.1
Erkek	24	42.9
Toplam	56	100.00

Öğrencilerin yaşlara göre dağılımında en yüksek oran % 53,6 ile 18–19 yaş grubuna aittir. Bunu % 39,3 ile 20–22 yaş grubu, % 3,63 ile 23–25 yaş grubu ve % 3,63 ile 25 ve üstü yaş grubu takip etmektedir. Öğrencilerin 1. sınıfta oldukları göz önüne alındığında genel olarak öğrencilerin öğrenim durumları ile yaşları arasında bir uygunluğun olduğu söylenebilir. Ayrıca medeni durumları itibarıyla öğrencilerin % 96,4'ü bekâr olup % 3,6'sı evlidir.

2. Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Durum

Öğrencilerin mezun olduğu lise durumuna bakıldığında % 53,6 ile İmam Hatip Lisesi'nin (İHL) en yoğun grup olduğu görülmektedir. Anadolu Lisesi mezunu olan öğrencilerin oranı % 31,1 olup Meslek Lisesi Mezunu olanların oranı ise % 14,3'tür, dolayısıyla öğrencilerin yarısından fazlasının İHL programından geldiği söylenebilir. Bununla birlikte İHL dışındaki liselerden mezun olanların oranı toplamda % 46,4 ile dikkat çekmektedir. Son yıllarda diğer liselerden İlahiyat fakültesine gelen öğrenci sayısındaki artışın İlahiyat fakültesinden mezun olanların istihdamında yaşanan kolaylıktan başka bir deyişle öğrenciler tarafından atanma olasılığının daha yüksek görülmesinden ve üniversiteye girişte katsayı probleminin olmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim yapılan bir çalışmada öğrencilerin mezun oldukları lise programına bakıldığında hepsinin İHL'den mezun oldukları tespit edilmiş ve bunun üniversite sınavlarında uygulanan katsayı sorunu sonucu olduğu ifade edilmiştir (Korkmaz, 2010: 171).

Tablo 2: Lise Mezuniyet Durumları

Mezun Olunan Lise	n	%
İmam-Hatip Lisesi	30	53,6
Anadolu Lisesi	18	32,1
Meslek Lisesi	8	14,3
Fen Lisesi	-	-
Özel Okul	-	-
Toplam	56	100.00

Türkiye'de değişen genel siyasi konjoktüre bağlı olarak eğitim ve istihdam politikalarında da değişiklikler olmuştur. Katsayı uygulamasının kalkması ile meslek lisesi öğrencileri 2012 yılından itibaren üniversiteye giriş sınavlarında genel lisedekiler ile aynı

şartlarda yarışmaya başlamışlardır. Bunun yanında İHL mezunlarının İlahiyat fakülteleri dışındaki yükseköğretim programlarında genel lise öğrencileri ile eşit statüde değerlendirilmesiyle beraber, bu lise mezunlarına diğer programlara gitme yolu açılmıştır. İlahiyat fakültesi mezunlarının diğer branşlara görece daha fazla devlet kadrolarında istihdam edilmeleri diğer lise mezunlarının da bu bölümlere olan taleplerinin artmasına etki etmiştir (Uçar, 2016: 31).

Araştırmaya katılan öğrencilerin %25'inin annesi okur-yazar değildir. Öğrencilerin %51,8'inin annesi ilkokul mezunu, %14,3'ü ortaokul mezunudur. Lise ve dengi okullar mezunu %7,1 iken %1,8'i fakülte veya yüksekokul mezunudur. Bu verilerden İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin annelerinin öğrenim durumlarının oldukça düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum değişik tarihlerde yapılan çalışmalar ile hemen hemen benzer çıkmıştır (Tablo 3). Yalnız babaların eğitim durumunun genel olarak annelerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %5,4'ünün babası okur-yazar değildir. Öğrencilerin %48,2'sinin babası ilkokul mezunu, %17,9'u ortaokul mezunudur. Lise ve dengi okullar mezunu %16,1 iken %12,5'i fakülte veya yüksekokul mezunudur. Özellikle en büyük farklılık okuma yazma bilmeyen kategorisinde ortaya çıkmaktadır. Okuma-yazma bilmeyen annelerin oranı %25 iken babaların yalnızca %5,4'ü bu kategoriye girmektedir.

Tablo 3: Farklı Çalışmalara Göre Anne Eğitim Durumu

Farklı Çalışmalara göre İlahiyat Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu	2001 Taştan vd.	2003 Koç	2006 Kirman, Apaydın	2010 Korkmaz	2015 Uçar	2017 Kirman, Demir
Okur-yazar değil	29,6	20,6	33,0	11,0	25,7	25,0
İlkokul mezunu	59,2	55,9	47,3	59,5	34,7	51,8
Ortaokul mezunu	5,0	5,4	3,3	7,5	8,2	14,3
Lise ve dengi okul mezunu	3,3	8,3	4,4	10,4	7,1	7,1
Fakülte veya yüksekokul mezunu	2,5	1	-	0,6	1,6	1,8

TÜİK 2017 yılı istatistiklerinde okuma-yazma bilmeyen kadın nüfus oranı erkeklerden daha fazladır. Bu istatistiklere göre Türkiye'de 25 ve daha yukarı yaşta olan ve okuma yazma bilmeyen toplam nüfus oranı %5,1 iken bu oran erkeklerde %1,6, kadınlarda %8,5'tir. Yüksekokul veya fakülte mezunu olan toplam nüfus oranı %16,5 olup bu oran erkeklerde %18,8 kadınlarda ise %14,2'dir (TÜİK, 2017). Anlaşılan, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin anne öğrenim düzeyleri Türkiye ortalamalarının altındadır. Ülkemizde kadın nüfusun okuma yazma oranının düşüklüğü böyle bir sonucun ortaya çıkmasında etkili olmakla beraber, İlahiyat fakültesi öğrencilerinin çoğunlukla kırsal kesimlerden geliyor olmaları da bu oranın düşüklüğünün nedenlerinden olabilir (Uçar, 2017: 33).

Öğrencilerin annelerinin meslek durumuna bakıldığında %94'sinin ev hanımı olduğu görülmektedir. Memur emekli ve işçi olarak çalışma hayatına katılan annelerin oranının oldukça düşük olduğu gözlemlenmektedir. Esnafılık ya da ticaretle uğraşan anne, öğrencilerin

ifadelerine göre hiç bulunmamaktadır. Anne mesleği konusunda da diğer araştırmalarla (Taştan, Kuşat & Çelik 2001: 177; Kirman & Apaydın 2006: 109; Korkmaz 2010: 172; Uçar, 2016: 35) neredeyse aynı sonuçlar elde edilmiş olup, bu konuda zaman içinde ciddi bir değişim olmadığı görülmüştür. Baba mesleğinde ise %25'i serbest meslek, %19,6'sı işçi, %19,6'sı diğer seçeneği (emekli vb.), %12,5'i esnaf, %12,5'i memur, %10,7'si çiftçi seçeneğini işaretlemiştir.

Sosyo-ekonomik düzeyi belirleyen ölçütlerden biri de ailenin sahip olduğu aylık gelir miktarıdır. Öğrencilerin büyük bir kısmının, gelir düzeyi “orta” ya da “düşük” olan ailelere mensup oldukları anlaşılmaktadır. Aile aylık gelir düzeyinin çoğunlukla 2500 TL ve altında olduğu görülmektedir. Bunların da %35,7'si geliri 1000 TL ve altındadır. Gelir düzeyi açısından öğrencilerin %37,5'i (1600-2500 TL) arası olanların oranı en büyük dilimi oluşturmaktadır. Gelir düzeyi 2600-4000 TL arası olanlar %21,4'tür. 5000 TL ve üstü olanlar ise %5,4'dür. Buna göre, MKÜ İlahiyat Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin çoğunluğunun ailelerinin aylık ortalama gelirlerinin, orta ve ortanın altında olduğu söylenebilir. Yapılan benzer çalışmalarda da durum benzerlik göstermektedir. (Taştan vd. 2001; 176; Koç, 2003: 33; Korkmaz, 2010; 174; Turan & Nazıroğlu, 2015; 469; Uçar, 2016: 37).

Öğrencilerin çoğunlukla (%41,1) 3-4 çocuklu ailelerden geldikleri görülmektedir. Daha sonra ailede öğrenci ile birlikte kardeş sayısı (%30,4) ile 5-6 kardeşli aileler ikinci sırada gelmektedir. 1-2 kardeşi olanların oranı (%14,3), 9 ve üstü kardeşi olanlar (%8,9) ve 7-8 kardeş olanların oranı ise %5,4'tür.

Tablo 4: Uzun Süre Yaşanan Yerleşim Yeri

	n	%
İlçe	17	30,4
Köy-Kasaba	15	26,8
Büyükşehir	15	26,8
İl	9	16,0
Toplam	56	100.00

Tablo 4'te görüleceği üzere öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşamlarını en çok geçirdikleri yere göre dağılımlarında en yüksek oran (%30,4) ilçe merkezi olarak belirtilmektedir. Bunu (%26,8) ile büyükşehir ve aynı oranda (%26,8) köy kasaba takip etmektedir. En düşük oran %16 ile il seçeneğidir. Kirman ve Apaydın (2006)'ın Kahramanmaraş İlahiyat Fakültesi öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada ilçeden gelenlerin oranı %40,7, büyükşehirden gelenlerin oranı %17,6 olarak bulunmuştur. Bu durum bizim çalışmamızdaki bulgular ile benzerlik göstermektedir. Bu verilere göre, Türkiye'de yaşanan hızlı şehirleşmenin sonucu olarak il merkezi ve büyükşehirlerden gelen öğrenci oranlarında (%42,8) nisbi bir artış olduğu görülmekle birlikte İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin toplumsal tabanlarının alt sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel seviyede olduğunu göstermektedir. Öte yandan öğrencilerle yapılan görüşmeler çerçevesinde büyük çoğunluğunun Hatay ilinden geldiği göz önüne alındığında, üniversite sayısının artmasına

bağlı olarak yükseköğretimde bir yandan demokratikleşme bir yandan da yerelleşme olgusundan da söz edilebilir.

Öğrencilerin barındıkları yerlere göre dağılımlarına bakıldığında %53,6 ile “Yurtkur yurdu” ilk sırada gelmektedir. Daha sonra %39,2 ile aile yanı, %3,6 ile arkadaşlarla, 1,8 akrabalarla beraber kalanlar gelmektedir. Daha önce yapılan benzer çalışmalar arasında yer alan Kirman ve Apaydın (2006: 99)’ın araştırmasında arkadaşlarıyla kalanların oranı %59,9 iken Yurtkur’da (devlet yurdu) kalan öğrencilerin oranı %2,2’dir. Benzer çalışmalarda da öğrencilerin devlet yurdunda kalma oranlarına bakıldığında bu oranının geçmişte daha düşük olduğu görülmektedir. Örneğin Taştan vd. (2001: 178)’in çalışmasında devlet yurdunda kalanların oranı %10,8 iken aynı çalışmada “arkadaşları” ve “cemaatte” kalanların oranı %41,7’dir. Koç’un (2003) çalışmasında “devlet yurdunda” kalanların oranı %4,9 iken “arkadaşları ile birlikte” kalanların oranı %41, “özel yurtlarda” kalanların oranı ise %17,2 olarak tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda ise devlet yurdunda kalanların oranı %53’tür. Bunun nedeni son yıllarda devletin öğrencilerin barınması açısından devlet yurtlarının sayısını ve kapasitesini artırması ve 15 Temmuz darbe girişiminden sonra toplumun dernek, cemaat, özel yurt vb. yurtlarından ziyade devlet yurtlarını tercih etmesi olarak düşünülebilir.

Tablo 5: Eğitim Masrafları Karşılama Durumu

	n	%
Kredi/Burs	31	55,4
Ailem	20	35,7
Çalışarak	4	7,1
Kredi/Burs ve Çalışarak	1	1,8
Toplam	56	100.00

Tablo 5’e göre öğrencilerin fakülte öğrenimi esnasında masrafları çoğunlukla (%55,4) devlet tarafından sağlanan “burs/kredi” ile karşılanmaktadır. Daha sonra %35,7 oran ile aileler gelmektedir. Çalışarak masraflarını karşıladığını belirtenlerin oranı %7,1 iken en düşük orana %1,8 ile hem çalışıp hem burs/kredi alan öğrenciler sahiptir. Anlaşılan aile ve devlet desteği sadece barınma sorunu değil, eğitim süresince yapılan masrafların karşılanmasında da en önemli iki faktör olmaktadır.

MKÜ İlahiyat öğrencilerinin büyük çoğunluğu (%78,6) moda/marka merakının olmadığını belirtmiştir. Bunun yanında moda/marka merakı olanların oranı ise %21,4’tür. Öğrencilerinin müzik dinleme tarzları da çeşitlilik göstermektedir. Bunların arasında en büyük oranı %41,1 ile “ne tür müzik olsa fark etmez” dinlerim şeklinde ifade edenler oluşturmaktadır. Daha sonra en yüksek oran sırayla “Pop” dinleyenler %16,1, “Dini müzik” dinleyenler %12,5, “Hip Hop” %10,7, “Türkü” 10,7 ve “Yabancı Müzik” dinleyenler %5,4 gelmektedir. “Fantezi-Arabesk” dinleyenlerin oranı ise %3,6’dır. Bu şekilde müzik tercihlerinde rafine bir tercihin belirmemiş olması öğrencilerin sosyo-kültürel durumları ile yakından alakalıdır.

3. Fakülteyle İlgili Düşünceler

Tablo 6’da görüleceği üzere öğrencileri İlahiyat Fakültesini tercih etmesinde etkili olan faktörlerin başında “mezuniyet sonrası iş imkânları” (%33,9) gelmektedir. Son yıllarda artan İmam Hatip Lisesi öğrenci sayısının fazlalığına bağlı olarak artan din eğitimcisi ihtiyacı, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği bölümünün üç yıl önce öğrenci almamaya başlamasıyla İlahiyat mezunlarının formasyonla öğretmen olabilmesi ve bu alandaki öğretmen atamalarının fazla oluşu (Ülkar, 2017) gibi nedenlerin öğrencilerin mezuniyet sonrası iş imkânlarını düşünerek İlahiyat alanına yönelmelerini sağladığı ifade edilebilir. MKÜ İlahiyat Fakültesini tercih eden İHL dışından gelen öğrencilerin %46,4 olduğu göz önüne alındığında bu durumu desteklediği söylenebilir. Daha sonraki tercih nedenlerine bakıldığında ikinci olarak %32,1 oranı ile “Bu alana Olan Sevgi/İlgi” seçeneği tercih edilmiştir. Daha önce yapılan benzer çalışmalarda bu alana duyulan istek, ilgi-sevginin daha ön planda olduğu görülmektedir. Örneğin; Taştan vd. (2001: 186)’ın çalışmalarında fakülteyi kendi isteği ile dini doğru öğrenmek-öğretmek için tercih eden öğrencilerin oranı %53,3, Uçar’ın (2016: 71) çalışmasında bilinçli olarak kendisinin tercih ettiğini ifade edenlerin oranı %65,9’dur. Korkmaz’ın (2010: 189) yaptığı çalışmada ise tercih nedeni olarak “bu alan hakkında daha fazla bilgi sahibi olma” seçeneğinin oranı %86 tespit edilmiştir. Buna karşılık iş imkânları nedeniyle tercih yaptığını ifade edenlerin oranları bazı çalışmalarda %10,2 (Korkmaz, 2010: 190), %6 (Uçar, 2016: 71) ve %15 (Taştan vd., 2001: 186) şeklinde daha az olduğu görülmektedir.

Tablo 6: İlahiyat Fakültesini Tercih Nedenlerine Göre Dağılım

	n	%
Mezuniyet sonrası iş imkânları	19	33,9
Bu alana olan sevgi/ilgi	18	32,1
Diğer	9	16,2
Aile isteği	4	7,1
Başka fakülteye gidememe	4	7,1
Sosyal çevrenin yönlendirmesi	2	3,6
Toplam	56	100.00

Fakülte tercih nedenlerinde etkili olan diğer etkenler arasında sıra ile “Diğer” nedenler %16,2, “Aile İsteği” %7,1, “Başka Fakülteye Gidememe” %7,1, “Sosyal Çevrenin Yönlendirmesi” %3,6 tespit edilmiştir. Fakülteyi tercih sıralaması öğrencilerin akademik olarak İlahiyat eğitimine eğilimli olup olmadıklarını, okudukları bölümü benimsemelerini ve dolayısıyla başarı durumlarını belirleyici bir gösterge olabilir (Uçar, 2016: 70). Nitekim öğrencilerin büyük çoğunluğu (%58,9), üniversite giriş tercihlerinde İlahiyat Fakültesini ilk üç tercihi içerisinde sıraladığını belirtmiştir. Bu durum daha önce bu konuda yapılan benzer çalışmalar ile örtüşmektedir. Örneğin; Taştan vd. (2001: 178) çalışmalarına göre 2001 yılında ilk üç tercih arasında Kayseri Erciyes İlahiyat Fakültesini tercih edenler %42,1 iken 2015 yılında Samsun OMÜ İlahiyat Fakültesini tercih edenlerin oranı %53,4 (Turan & Nazıroğlu, 2015: 469) olmuştur. Uçar’ın (2016: 69) çalışmasında ise bu oran %76 gibi daha da yüksek bir

oranda bulunmuştur. Daha sonraki oranlara bakıldığında İlahiyat Fakültesini 14 ve üstü bir sırada tercih ettiğini belirtenlerin oranı %16,1; 4 ve 6 arası bir sırada tercih edenlerin oranı %10,7, 7 ve 10 arası bir sırada tercih edenlerin oranı ise %12,5'tir.

İlahiyat Fakültesine gelmeden önce, fakülte hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarının sorulduğu soruya öğrencilerin % 46,4'ü, "evet" cevabını verirken, %37,5'i "kısmen" ve %16,1'u da "hayır" cevabını vermiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun İlahiyat fakültesine başlamadan önce fakülteyle ilgili ön bilgilerinin olduğu ve İlahiyat fakültesini daha bilinçli seçtikleri söylenebilir.

Ankete katılan öğrencilerin %10,7'si yeterli derecede oryantasyon hizmeti aldığını ifade ederken, %51,8'i kısmen aldığını ve %37,5'i de yeterli derecede oryantasyon hizmeti almadığını ifade etmiştir. Bu veriler, üniversiteye yeni giren öğrenciye karşılaşması olası güçlükler ve uyum sorunları ile başa çıkabilmeleri, okul ve öğrenciye ait bilgilerin edinilmesi, düşünsel ve bedensel becerilerin kazandırılması ile öğrencinin en kısa zamanda okuluna uyumun sağlanması ve sosyal kaynaşmayı çabuklaştırması amacıyla verilen oryantasyon hizmeti (Kolunsağ & Özdemir, 2007: 212) sunma noktasında fakültenin bir takım eksiklikler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin fakülteye başlarken çoğu eksik bilgilere dayanan düşünce ve ön yargılarla geldiği göz önüne alındığında, öğrencilerin fakülte öğrenimlerine başladıklarında işlevsel bir oryantasyon programından geçirilerek, fakültenin akademik ve idari yönden kadro ve işleyişi, çevre imkanları vb. hakkında bilgilendirilmeleri bir gerekliliktir. Özellikle amaçları bakımından yeterince anlaşılamayan "İlahiyat Lisans Programı" tanıtılmalı, bu programın hedeflerinin açıklanması ve alanın öğrenciler tarafından benimsenmesi sağlanmalıdır (Koç, 2003: 61).

Tablo 7'e göre, Fakültenin eğitim imkânlarının beklentileri karşılama durumuna bakıldığında, ankete katılan öğrencilerin %16,1'i Fakültenin eğitim imkânlarının yeterli olduğunu, %51,8'i kısmen yeterli olduğunu ve %32,1'i de yetersiz olduğunu belirtmiştir. Eğitim imkânlarından kastedilen, öğretim elemanı sayısı ve niteliği, kütüphane imkânları, ders müfredatı gibi hususlardır. Fakültenin kendi binasına taşınması yapılmadığından kütüphanesi bulunmamaktadır. Öğretim elemanları yeterli sayıda olup kendi alanları dışında farklı alanlarda derse girmemektedir. Fakültenin yeni olmasına karşın büyük ölçüde öğrencilerin eğitim beklentilerini karşıladığı söylenebilir.

Tablo 7: Fakültenin Eğitim İmkânlarını Değerlendirme

	n	%
Kısmen	29	51,8
Hayır	18	32,1
Evet	9	16,1
Toplam	56	100.00

Fakültenin sosyo-kültürel imkânlarının yeterliliğini tespit etmek amacıyla sorulan sorusuna ise, ankete katılanların %66,1'i hayır cevabını verirken, %23,2'si kısmen ve %10,7'si

de evet cevabını vermiştir. Fakültenin öğretim elemanı eksikliğini yeni tamamlayıp öğrenci almaya başladığı düşünüldüğünde ayrıca kendi binası yerine başka bir fakülte binası bünyesinde sınırlı imkânlarla sahip olduğu da göz önünde bulundurularak bir takım eksikliklerin olduğu söylenebilir.

Tablo 8: Öğretim Elemanlarını Değerlendirme Durumu

Öğretim elemanlarının öğrencilere karşı tutumları nasıldır?	n	%
İlgili	27	48,2
Kısmen ilgili	16	28,6
Çok ilgili	11	19,6
İlgisiz	1	1,8
Çok ilgisiz	1	1,8
Toplam	56	100.00

Genel olarak eğitim öğretim faaliyetlerinde sağlıklı bir öğretmen-öğrenci ilişkisi beklenir. Bu beklenti, verilen öğretimin hedefine ulaşmasında en önemli faktörlerden biridir. Bunun için öğrencilerin öğretim elemanlarını nasıl algıladıkları önemlidir (Kirman & Apaydın, 2006: 102). Tablo 9’da da görüleceğe üzere bu konuyu öğrenmek için sorulan soruya verilen cevaplara göre öğretim elemanlarının öğrencilere karşı ilgili olduğunu ifade edenlerin oranı %48,2 ile en fazla görülmektedir. Daha sonra bunu sırayla %28,6 ile kısmen ilgili, %19,6 ile çok ilgili seçenekleri takip etmektedir. Bu sonuca göre öğrenciler açısından öğretim elemanlarının öğrencilere karşı tutumlarının büyük oranda (%67,8) ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

4. Düzenli Ders Çalışma ve Başarı Durumu

Tablo 9’da yer alan verilere göre öğrencilerin sistemli ders çalışma alışkanlığı içerisinde olmadıkları anlaşılmaktadır. Düzenli ders çalışma alışkanlığının olmaması farklı faktörler açısından değerlendirilebilir. Bunlardan ilki, ders çalışma alışkanlığının bir iç disiplin olarak temel eğitim-öğretim faaliyetlerinin başlangıcından itibaren kazandırılmamış olması; ikincisi ise, öğrencilerin çoğunluğunun ortaöğrenimden yeni mezun olmaları nedeniyle üniversite öğrenimine ve üniversite öğreniminin mantığına alışma durumunda olmaları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 9: Düzenli Ders Çalışma Durumu

	n	%
Ara sıra çalışıyorum	36	64,3
Düzenli çalışıyorum	10	17,9
Zorunlu oldukça çalışıyorum	5	8,9
Çok düzensiz çalışıyorum	5	8,9
Çok düzenli çalışıyorum	-	--
Toplam	56	100.00

Tablo 10’da öğrencilerin en başarılı oldukları ders grubuna ilişkin veriler görülmektedir. En büyük oranı %55,4 ile “Temel İslam Bilimleri” grubu oluşturmaktadır. Daha sonra sırasıyla %33,9 ile “İslam Tarihi ve Sanatları”, %7,1 Felsefe ve Din Bilimleri ve %1,8 ile “Pedagojik Formasyon Dersleri” grubu gelmektedir. Öğrencilerin hepsinin 1. sınıf öğrencisi olup yoğun olarak Kur’an, Arapça gibi Temel İslam Bilimleri derslerini gördükleri göz önüne alındığında bu oran makul görülebilir. Diğer taraftan 1.sınıfta “Felsefe ve Din Bilimleri” ders grubundan fazla ders olmamasına rağmen başarı oranının %7,1 çıkması öğrencilerin dersler ve ders grupları hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı ile açıklanabilir.

Tablo 10: En Başarılı Olunan Ders Grubu

	n	%
Temel İslam Bilimleri	31	55,4
İslam Tarihi ve Sanatları	19	33,9
Felsefe ve Din Bilimleri	4	7,1
Pedagojik Formasyon Dersleri	1	1,8
Toplam	56	100.00

5. Yaşanılan Problemler ve Problem Çözme Yolları

Gençlerin sorunlarını tespit amacıyla sorulan “Gençliğin en önemli sorunu sizce nedir?” sorusuna verilen cevaplarda sırasıyla “Meslek edinme sorunu”, “Eğitim sorunları”, Aileleri tarafından anlaşılammak, “Sigara/alkol/şans oyunları”, “Uyuşturucu kullanımı” ve “Ekonomik sorunlar” belirtilmiştir.

Tablo 11’e göre İlahiyat Fakültesi öğrencileri karşılaştıkları sıkıntı, bunalım ve problemleri çözmede en çok (%50) “Duruma göre rahatlamak için dua ve ibadet etmeyi” tercih etmektedir. Ülkemizde gençlik gruplarının halletmesi gereken önemli sorunlarının olduğu bilinmektedir. *Üniversite çağı da daha karmaşık ve güçlü bireysel ve yaşamsal gelişme gösterme; engelleri kendi çabasıyla aşabilme ve hayata yeni bir yön verme dönemidir. Genç insan bu dönemde din konusunda da hayatının diğer safhalarını etkileyecek bir tavır ve tutum geliştirme durumundadır* (Hayta, 2000: 503). Yapılan çalışmalarda da ortaya çıkan sonuçlara göre, ibadetlerini yerine getirme oranı yüksek olan gençlik kesimlerinde yaşanan dini hayat ve yerine getirilen ibadetlerin gençlere bu çağın getirdiği güçlükleri aşmada yardımcı olduğu tespit edilmiştir (Koç, 2005: 88). Buradan hareketle, dini hayat biçimleri ve ibadetleriyle umut tazeleyen, hayatın anlamını yakalayan bu gençlerin şiddetli sıkıntı, kaygı, öfke duygularını, büyük olumsuz düşünce değişimlerini daha az yaşamakta, ruh sağlığı açısından hayatın belki de en zor dönemi sayılan gençlik yıllarını daha az sıkıntılarla aştıkları şeklinde bir değerlendirme yapılabilir.

Tablo 11: Karşılaşılan Problemleri Çözüm Yolları

	n	%
Duruma göre rahatlamak için dua ve ibadet ederim.	28	50,0
Her şeyi boş verir, sıkıntılarımı görmezlikten gelirim	12	21,4
Diğer	12	21,4
İsyan eder, hayata kızar ve küserim	3	5,4
Çözümü eğlencede arar, sigara/alkol vb. kullanırım	1	1,8
Toplam	56	100.00

Öğrencilerin problemlerini çözmede tercih ettikleri diğer çözüm yollarına bakıldığında sırayla “Diğer” %21 (*Kendim Çözerim, Düşünüp Çevremle İstişare ederim, Makul yollardan aramaya çalışırım, Müzik dinlerim, Bir Yakınımla dertleşir fikir edinirim*), “Her şeyi boş verir, sıkıntılarımı görmezlikten gelirim” %21, “İsyan eder, hayata kızar ve küserim” %5,4 ve “Çözümü kendimi eğlendirmekte ararım ve yerine göre sigara/alkol vb. kullanırım” seçeneklerini tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 12: Öğrencilerin Problem Durumlarında Başvurdukları Kişiler

Herhangi bir sorunla karşılaştığınızda daha çok kiminle paylaşırsınız?	n	%
Arkadaşımla	24	42,9
Annemle	16	28,6
Kardeşlerimle	7	12,5
Babamla	5	8,9
Yakın Akrabalar ile	2	3,6
Hiç Kimseyle	1	1,8
Psikologla	-	-
Din Görevlisiyle	-	-
Fakülte öğretim elemanlarıyla	-	-
Sevgilimle	-	-
Toplam	56	100.00

Tablo 12’de öğrencilerin bir sorunla karşılaştıklarında daha çok kime başvurdukları ile ilgili veriler görülmektedir. Bu verilere göre öğrencilerin % 42,9’u bir sorunla karşılaşınca öncelikle arkadaşlarına başvurduklarını belirtmişlerdir. Bunu %28,6 ile annesine, %12,5 ile kardeşlerine başvuranlar, %8,9 ile babasına, %3,6 ile yakın akrabalarına başvuranlar ve son olarak %1,8 ile “hiç kimseye” başvurmayanlar takip etmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun bir problem durumunda arkadaşlarına başvurduklarını ifade etmeleri bazı çalışmalarda üniversiteli gençlerin üzerinde arkadaşlarının büyük önemi olduğu, kişilerin ruh sağlığını korumak amacıyla duygu, kaygı, sıkıntı ve dertlerini yakın arkadaşlarıyla paylaştıkları verileriyle örtüşmektedir (Demirbilek, 2012: 4). Bu sonuç Kirman ve Apaydın (2006: 111)’in

çalışmalarındaki veriler ile de örtüşmektedir. Bu çalışmada problem durumunda başvuru alan kişileri “arkadaşlarıma” olarak belirtenlerin oranı %33 ile birinci sırada iken “annemle” paylaşırım diyenlerin oranı %26,4 ile ikinci olarak belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda da annesine başvurduğunu ifade edenlerin oranı %28,6 ile ikinci sıradadır. Anneler çocuklarıyla yakın ilişki kurabilirken babaların çocuklarına mesafeli davrandığı anlaşılmaktadır. Çocuklar, bir sorunları olduğunda öncelikle annelerine başvururken, “babama danışırım” diyenlerin oranı %8,9 düzeyindedir.

Tablo 13: İmkân Olsa Değiştirmek İsteddiği Şeyler

	n	%
Zaman harcadığım hobilerimi	18	32,1
Hiçbiri	12	21,4
Diğer	8	14,3
Eğitim gördüğüm fakülteyi	7	12,5
Yaşadığım şehri/ilçeyi	6	10,7
Eğitim gördüğüm Üniversiteyi	5	8,9
Toplam	56	100.00

Tablo 13’te öğrencilere “Zamanı geriye alma şansınız olsa hayatınızda neyi değiştirmek isterdiniz?” soru yöneltilmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında en yüksek oranın %32,1 ile “Zaman harcadığım hobilerimi/uğraşlarımı” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu sırayla %21,4 ile “Hiçbiri”, %14,3 ile “Diğer” (kendimi, ailemi, okuduğum liseyi vb.), %12,5 ile “Eğitim gördüğüm fakülteyi”, %10,7 ile “Yaşadığım şehri/ilçeyi” ve %8,9 ile “Eğitim gördüğüm Üniversiteyi” seçeneğini belirtenler gelmektedir. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun fakültede bulunmaktan ciddi bir problem yaşamadığı söylenebilir.

6. Gelecek, Beklenti ve Kaygılar

Tablo 14’te öğrencilerin geleceğe bakışları yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin %73,2’si gelecekle ilgili “ümitli”, %12,5’i “ümitsiz”, %7,1’i “çok ümitli”, %5,4’ü “ilgisiz” ve %1,8’i “çok ümitsizdir. İlahiyat Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada (Kirman & Apaydın, 2006: 116) öğrencilerin %59,3’ünün gelecekle ilgili “ümitli”, olduğu tespit edilerek benzer bir sonuç bulunmuştur. Bizim çalışmamızda gelecekte ümitli ve çok ümitli olanların oranının (%80,3) çok yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 14: Gelecekle İlgili Düşünceleri

Gelecek Düşüncesi	n	%
Ümitliyim	41	73,2
Ümitsizim	7	12,5
Çok Ümitliyim	4	7,1
İlgisizim	3	5,4
Çok Ümitsizim	1	1,8
Toplam	56	100.00

Öğrencilerden gelecekle ilgili en çok korktukları durumları belirtmesi istendiğinde, birinci derecede en çok kaygı duydukları durumun “iş bulamamak” olduğu tespit edilmiştir (%34,4). Bunu %26,6 ile “Fakülteyi Bitirememek” seçeneğinde belirtilen faktörler takip etmektedir. Daha sonra sırayla “Ailemin gelecek hakkındaki kararlarımı etkilemesi” %20,8, “Kendime iyi bir eş seçememek” %9,1, “Diğer” (mesleki donanım kazanamamak vb.) %5,8, “Evlenememek” %2 ve “Evlenmek” %1,3 takip etmektedir.

Öğrencilerin gelecekle ilgili kaygı duydukları durumların başında mezuniyet sonrası iş bulamama kaygısı gelmektedir. Bu konuda yapılan benzer çalışmalarda elde edilen veriler bizim bulgularımızla örtüşmektedir. Kirman ve Apaydın (2006: 116) yaptıkları çalışmalarda gençler arasında gelecekle ilgili en fazla kaygının %27,09 ile iş bulamama konusunda olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durum ilk sırada yer almasa da Koç’un (2003: 54) ve Kaya ve Varol’un (2004: 51) yaptıkları çalışmalarda da öğrencilerin kaygı duydukları sorunların başında gelmektedir. Esasen toplumun beklentilerini karşılayamama ve mezun olduktan sonra görev alamama, diplomalı işsiz durumuna düşme gibi endişeler, aslında sadece İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin değil, ülkemizdeki üniversite gençliğinin büyük bir kısmının ortak endişesidir (bkz. Turan & Sağır, 2017: 112; Şahin, Fırat, & Açıköz, 2009: 1440).

7. İlahiyatçı Kimliği

Öğrencilerden kendilerini bir değerlendirmeye tabi tutmaları istenerek “Bir İlahiyat Fakültesi öğrencisinde bulunması gereken özelliklere sahip olduğunuza inanıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya büyük çoğunluk (%62,5) kısmen cevabını vermiştir. Hayır diyenler %28,6’yı, evet diyenler ise %8,9’u teşkil etmektedir. Bu durum Okumuş’un (2007: 84) çalışmasındaki bulgularla örtüşmektedir. Bu çalışmadaki bulgulara bakıldığında en büyük payın %63,9 oranla “kısmen” cevabı olduğu görülmektedir. Aynı çalışmada “hayır” diyenler %19’u, “evet” diyenler ise %11,7’yi teşkil etmektedirler. Benzer bir durum Koç’un (2003: 52) yaptığı çalışma için de geçerlidir.

Tablo 15: İlahiyatçı Kimliği Benimseme Durumu

	n	%
Ara-Sıra	34	60,7
Çoğu Zaman	14	25,0
Hiçbir zaman	6	10,7
Her Zaman	2	3,6
Toplam	56	100.00

Öğrencilerin hepsinin birinci sınıfta okudukları düşünülürse, “ilâhiyatçı” kimliğini benimseme ve bu kimliğin gerektirdiği donanımları kazanma açısından daha ileri sınıflara doğru bu oranların yükseleceği söylenebilir. Öte taraftan “Üniversitede ve/veya Fakülte dışı sosyal hayatınızda ilâhiyatçı kimliğinizi ne sıklıkla kullanıyorsunuz?” Sorusuna öğrencilerin %60,7’si “ara sıra”, “%25’i “çoğu zaman”, %10,7’si “hiçbir zaman”, %3,6’sı ise “her zaman” seçeneğini işaretlemiştir. Bu konudaki verilere bakıldığında öğrencilerin kimliklerini

benimseyip açıklamada bir takım sorunlar yaşadığı ve İlahiyatçı kimliklerini her zaman kullanmadıkları söylenebilir.

8. Öğrencilerin Sosyal İlişkileri

Öğrencilerin toplumun çeşitli kesimleriyle ilişkilerini anlamak için sorulan “Size göre İlahiyat fakültesi öğrencileri sosyal ilişkilerinde nasıldır?” sorusuna verilen cevaplara göre, öğrenciler tarafından yaklaşık %46,4’ünün “rahat”, %32,1’i “çekingen ve içine kapanık” olduğu, %14,3’ünün “dışarıda çekingen fakat fakülte içi aktif ve rahat” olduğunu görülmektedir. Bunun dışında “başka” seçeneğinin oranı ise %7,1’dir. Bu sonuca göre İlahiyat öğrencileri sosyal ilişkilerinde büyük oranda rahat olarak davranmaktadırlar. Bunun yanında çekingen ve içine kapanık bir kitlenin de olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 16: Sosyal İlişkilere Göre Dağılım

	n	%
Rahat	26	46,4
Çekingen ve içine kapanık	18	32,1
Fakülte dışında çekingen, içinde aktif ve rahat	8	14,3
Diğer	4	7,1
Toplam	56	100.00

Kız-erkek karışık eğitimin olması (karma eğitim) ve kız-erkek ilişkileri İlahiyat fakültelerinin gelişim süreci içinde sürekli tartışma konusu olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Fakat özellikle seksenli yıllara oranla günümüzde meselenin değerlendirilme parametrelerinde bir kayma olduğu; konu önceleri ağırlıklı olarak din anlayışlarına bağlı olarak ve kadının İslam’daki yeri ekseninde tartışılırken, bugün, öğrencilerin gerekçelerine baktığımızda, daha çok sosyal ilişkiler kapsamında kendini ifade edememe ve çekinme vesilesi olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla zamanla geçmiş dönemlerdeki din anlayışına dayalı olan hassasiyetin bugün o kadar da etkisinin olmadığı görülmektedir (Uçar, 2016: 102). Bu çerçevede öğrencilerin fakülteadaki kız-erkek ilişkilerini değerlendirmelerine dair verilerin yer aldığı Tablo 17’e göre en büyük oran %64,3 ile “Kız-erkek arkadaşlıkları zayıftır” seçeneği olarak görülmektedir. Bunu sırasıyla %16,1 ile “Arkadaşlık kurmak istiyorlar, fakat çevre faktörü buna engel oluyor” %14,3 ile “Kız-erkek arkadaşlar arasında rahat bir diyalog vardır” ve %3,6 ile “Diğer” seçeneğini belirtenler takip etmektedir.

Tablo 17: Kız-Erkek İlişkilerine Dair Değerlendirmeler

	n	%
Kız-erkek arkadaşlıkları zayıftır.	36	64,3
Arkadaşlık kurmak istiyorlar, ama çevre engel oluyor	9	16,1
Kız-erkek arkadaşlar arasında rahat bir diyalog var	8	14,3
Diğer	2	3,6
Cevapsız	1	1,8
Toplam	56	100.00

Öğrencilerin birinci sınıfta olduğu, hepsinin fakülteye yeni başladığı buna ilaveten arkadaşlık kurmada çevre faktöründen etkilendikleri de göz önüne alındığında bu durumun zamanla daha olumlu bir sürece evrileceği söylenebilir. Zira Tablo 18’de görüleceği üzere öğrencilerin çoğunluğu %48,2’si ile karma eğitimi, eğitim açısından yararlı görmektedir. Diğer yandan aynı ortamda bulunmayı çeşitli açılardan rahatsız bulanların oranı %19,6 iken bu durumu dini gerekçeler ile uygun bulmayanların oranı ise %5,4’tür.

Tablo 18: Öğrencilerin Karma Eğitime Dair Görüşleri

	n	%
Eğitim açısından yararlı görüyorum	27	48,2
Rahatsız edici (Aynı ortamda rahat edemiyorum)	11	19,6
Kadın-Erkek ilim öğrenmek dinen uygundur	8	14,3
Fikrim yok	7	12,5
Dinen uygun değil	3	5,4
Toplam	56	100.00

Bununla birlikte kadın-erkek birlikte eğitim görmeyi dinen uygun görenlerin oranı görmeyenlere göre daha fazladır (%14,3). Bu konuda fikir belirtmeyenlerin oranı ise %12,5’tir. Daha önce yapılmış çalışmalara bakıldığında ise Uçar (2016: 102) çekinme ve derse katılamama nedenleriyle %8,5 oranında bir grubun karma eğitime olumsuz yaklaştığını tespit etmiştir. Çalışmasında kız-erkek ilişkilerine dair yönelttiği soruya Okumuş, örneklem grubunun %24,4’ünün kız-erkek ilişkilerinin gelişmekte olduğu ve aralarında rahat bir diyalog bulunduğu; %43,9’unun gerçekte birbirleriyle arkadaşlık kurmak istediği ama çevrenin buna engel olduğu (Kirman, 2015: 168); %17,1’lik oranla ilişkilerin zayıf olduğu kanaatinde olduğunu aktarmaktadır. Bununla birlikte Okumuş, 2005 yılında yapılan bir panele atıfla öğrenciler açısından kız-erkek öğrenci ilişkilerinin sağlıklı olmadığını ve öğrencilerin bunu bir problem olarak gördüklerini ifade etmiştir (Okumuş, 2007: 88).

9. Sosyal Medya Kullanım Durumu

Tablo 19’da görüldüğü üzere öğrencilerin çoğunluğunun sosyal medyayı aktif olarak kullandığı söylenebilir. Zira sosyal medyayı hiç kullanmadığını ifade edenlerin oranı oldukça (%1,8) düşüktür. Öğrencilerin %39,3’ü günde 1 saat, %28,6’sı günde 2-3 saat, %23,2’si günde 4-5 saat ve %5,4’ü günde 6-7 saat arası sosyal medyayı aktif olarak kullandığını belirtmiştir. Anlaşılan son yıllarda hızla artan iletişim teknolojisi gençliği, dolayısıyla İlahiyat fakültesi öğrencilerini de derinden etkilemiştir. İlahiyat öğrencileri sosyal medyayı en fazla bilgi edinmek (%46,4) ve eğlenme amaçlı (%30,4) kullanmaktadır. Daha sonra diğer seçeneğini (zaman geçirmek, haberleşmek) belirtenler (%8,9) ve alışveriş yapmak amaçlı (%5,4) kullananlar gelmektedir.

Tablo 19: Sosyal Medya Kullanıma Göre Dağılım

Sosyal Medya Kullanımı / Günde	n	%
1 saat	22	39,3
2-3 saat	16	28,6
4-5 saat	13	23,2
6-7 saat	3	5,4
8 saatten fazla	1	1,8
Hiç	1	1,8
Toplam	56	100.00

Sosyoloji literatüründe “boş zaman” veya “serbest zaman” kavramıyla, fizyolojik, ailevi veya profesyonel faaliyetlerin dışında kalan, tamamen bireyin tercihine bağlı olarak tek başına veya grup halinde zevk almak amacıyla yapılan eğlendirici ve dinlendirici faaliyetler anlaşılır (Arslantürk & Amman, 2000: 419). Modernleşmeyle birlikte boş zaman değerlendirme ve eğlence kültürü büyük önem ve çeşitlilik kazanmaya başlamıştır. (Kirman, 2015: 165). Öğrencilerin %39,3’ü boş zamanlarını arkadaşlarıyla birliktelik sağlayarak geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalarda üniversiteli gençlerin üzerinde arkadaşlarının büyük önemi olduğu, kişilerin ruh sağlığını korumak amacıyla duygu, kaygı, sıkıntı ve dertlerini yakın arkadaşlarıyla paylaştıkları tespit edilmiştir (Demirbilek, 2012: 4). Ayrıca arkadaşları tarafından anlaşılma gençler için bir güven, kendi dünyasını anlama ve yorumlama için bir kaynak olduğundan boş zamanların çoğu bir arada geçirilmektedir (Demir, Baran & Ulusoy, 2005: 104).

Boş zamanlarında “Kitap ve dergi okumayı” tercih ettiklerini belirten öğrencilerin oranı %16,1’dir. Daha sonra sırasıyla oranlara bakıldığında “çeşitli hobiler yaparak” %10,7, “spor etkinlikleri yaparak” %8,9, seçeneklerin dışında başka etkinlikler ile zaman geçirerek %7,1, cafe veya kahveye giderek %5,4, ders çalışarak %3,6 boş zamanlarını geçirdikleri anlaşılmaktadır. Öte taraftan hiç boş vaktinin olmadığını belirtenlerin oranı ise %8,9’dur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada MKÜ İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin sosyo-ekonomik yapıları, akademik eğilimleri, öğrencilerin fakülte eğitimi ve kendilerine sunmuş olduğu imkânlar hakkındaki düşünceleri yine öğrencilerin görüşleri doğrultusunda tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin cinsiyet dağılımında kızların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğu İHL mezunlarından oluşmakta ise de İHL dışından gelenlerin oranının yüksek oluşu da dikkat çekmektedir. Öğrencilerin anne-baba eğitim düzeyi düşük olmakla birlikte babaların eğitim düzeyi annelere oranla daha yüksektir. Annelerinin %94,6'sı ev hanımı olup, babaları ise farklı meslek gruplarına mensuptur. Öğrencilerin büyük bir kısmının gelir düzeyi orta veya düşük olan ailelere mensup oldukları görülmektedir. Üniversite öncesi hayatlarını kırsal kesimlerde (ilçe, köy, kasaba) geçiren öğrencilerin genelde devlete ait yurtlarda kalanlar en büyük kitleyi oluşturmakta olduğu, ailesi ile kalanların ise ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Öğrenimleri esnasında öğrencilerin masrafları büyük çoğunlukla burs/kredi ile karşılanmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun sosyal medya kullanıcısı olduğu ve sosyal medyayı daha çok bilgi edinmek ve eğlenme amaçlı kullandığı görülmektedir. Öğrencilerin moda/marka merakının olmadığı; dinledikleri müzik türlerinin ise geniş bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin çoğunluğu boş zamanlarını arkadaşları ile birlikte geçirmektedir. Bu durum arkadaşlık bağının gücünü göstermesi açısından önemlidir. Nitekim herhangi bir problemle karşılaşma durumunda “arkadaşlarım” seçeneğinin ilk sırada belirtilmesi anlamlıdır. Daha önce yapılan diğer araştırmalarda anne ve baba seçeneklerinin daha fazla olduğu göz önüne alındığında, yaşanan toplumsal değişime bağlı olarak annelerin veya babaların sosyal, ekonomik ve kültürel yönden çocuklarının sorunlarının çözümünde veya beklentilerinin karşılanmasında açık bir yetersizlik içinde olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin çoğunluğu fakülteye gelmeden önce fakülte hakkında bilgi sahibi olup fakülteyi çoğunlukla ilk sıralarda tercih etmişlerdir. Öğrenciler fakültede düzenlenen sosyal faaliyetleri yetersiz, fakülteye başlarken aldıkları oryantasyon eğitimini ve fakültenin eğitim imkanlarını kısmen yeterli bulmuştur. Bununla birlikte öğretim elemanlarının öğrencilere karşı çoğunlukla ilgili oldukları tespit edilmiştir.

Öğrenciler kız-erkek ilişkisinin zayıf olduğunu düşünmekle birlikte karma eğitime çoğunlukla eğitim açısından olumlu yaklaşmaktadır. Karma eğitimi eleştiren, kız ve erkeklerin ayrı sınıflarda olması gerektiğini öne süren öğrenciler de bulunmakta, bunların gerekçeleri dini olmaktan ziyade psiko-sosyal kaygılara dayanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kimliklerini benimseyip açıklamada bir takım sorunlar yaşadığı ve İlahiyatçı kimliklerini her zaman kullanmadıkları da söylenebilir.

Öğrencilerin en büyük kaygısı gelecekle ilgili olup öncelikle iş bulamamaktır. Bu durum fakülteyi tercih etmelerinde en önemli faktör olarak çıkmıştır. Daha sonraki kaygıları ise fakülteyi bitirememektir. Bununla birlikte öğrencilerin çoğunluğu gelecekte ümitlidir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Arslantürk, Z. & Amman, T. (2000). *Sosyoloji*, İstanbul: Kaknüs Yay.
- Aşıkoğlu, N. Y. (2015). *Yüksek Öğretimde Din Eğitim ve Öğretimi*. R. Doğan & R. Ege (ed.), Din Eğitimi El Kitabı (s. 181–196). Ankara: Grafiker Yay.
- Demir, N. Ö., Baran, A. G. & Ulusoy, D. (2005). Türkiye’de Ergenlerin Arkadaş-Akran Grupları İle İlişkileri ve Sapmış Davranışlar: Ankara Örnekleme, *Bilgi*, Sayı 32, 83–108.
- Demirbilek, M. (2012). Yurtlarda Kalan Öğrencilerin Arkadaşlık İlişkileri, Arkadaşlık İlişkileriyle Bağlantılı Sorunları ve Çözümüne Yönelik Bir Model Denemesi, *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 1–24.
- Ev, H. (2017). *Yüksek Öğretimde Din Eğitimi*, N. Altaş, & M. Köylü, (Ed.), Din Eğitimi (s. 268–300). İstanbul, Ensar Neşriyat.
- Hayta, A. (2000). Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin İbadet ve Ruh Sağlığı (Psiko-Sosyal Uyum) İlişkisi Üzerine Bir İnceleme, *UÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9 (9), 487–505.
- Kaya, M. & Varol, K. (2004). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kaygı Nedenleri (Samsun Örneği), *OMÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(12), 31–63.
- Kirman, M. A. (2015). Din ve Eğlence Kültürü KSÜ İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Mezuniyet Gecesi Hakkında Sosyolojik Bir Değerlendirme, *Kültür ve Din*, Ed: M.A. Kirman ve A. Özbolat. Karahan Yay. Adana.
- Kirman, M. A & Apaydın, H. (2006). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Beklenti ve Sorunları, *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (7), 93–124.
- Koç, A. (2003). İlahiyat Fakültesi (İlahiyat Lisans Programı) Öğrencilerinin Sorunları ve Beklentileri, *MÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 25 (2), 25–64.
- Koç, M. (2005). Din Psikolojisi Açısından Ergenlik Döneminde Dua ve İbadet Psikolojisinin Gelişimi, *Ekev Akademi Dergisi*, 9 (25), 75–88.
- Kolunsağ, A & Vatansver Özdemir, G. (2007). Sürdürülebilir Oryantasyon Modeli ve Sakarya Üniversitesi’ndeki Durum, *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* (14), 211–229.
- Korkmaz, M. (2010). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Fakülteyi Tercih Nedenleri- Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği, *Bilimnâme*, 18 (1), 167–204.
- Köylü, M. (2013). Türkiye’de Yüksek Din Öğretimi: Nicelik mi Nitelik mi? *OMÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 35, 21–44.
- Okumuş, E. (2007). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri: Dicle Üniversitesi Örneği, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(13),59–94.
- Osmanoğlu, C. (2017). Türkiye’de Yüksek Din Eğitimi ve Kurumsal Yabancılaşma: İlahiyat Fakültesi Örneği, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31 (43), 197–262.
- Öcal, M. (2008). Türkiye’de Din Eğitimi Tarihi Literatürü, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 6(12), 399–430.
- Şahin, İ., Fırat, N. Ş., Zoraloğlu, & Açıkgöz, K. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Sorunları”, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 1435–1449.
- Taştan, A., Kuşat, A., & Çelik, C. (2001). Üniversite Düzeyinde Din Öğretimi Alan Öğrencilerde Eğitim Sürecinde Oluşan Tutum ve Davranış Değişiklikleri (Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği). *EÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 169–192.
- Turan, G. & Sağır, A. (2017). İlahiyat Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencilerinin Aldıkları Eğitime İlişkin Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma: Batı Karadeniz Üniversiteleri Örneği. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1 (1), 86-117.

- Turan, İ. & B. Nazıroğlu. (2015). İlahiyat Fakültesine Yeni Gelen Öğrencilerin Sorun ve Beklentileri: OMÜ İlahiyat Fakültesi Örneği, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36), 466–479.
- TÜİK. (2017). İstatistiklerle Kadın 2017, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27594> [28.10.2018]
- Uçar, R. (2016). *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Malatya: İnönü Üniversitesi Matbaası.
- Uçar, R. (2017). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Profili, Akademik Eğilimleri ve Aldıkları Eğitime İlişkin Memnuniyet Algıları (İnönü Üniversitesi Örneği), *İÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2017/8(2), 97–170.
- Ülkar, E. (2017). İlahiyat ve Hukukta boş yok, Erişim: <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/ilahiyat-ve-hukukta-bos-yok-40546600> [25.04.2017].

Extended Abstract

The Expectations and Problems of Faculty of Theology Students: Example of Mustafa Kemal University

Faculties of Theology in university complexes are higher education institutions which educate students in the field of religion education, and especially educate them to be teachers or religious officials after the education. Excessive numbers of new faculties of theology have been opened recently in Turkey, and there has been an increase in the number of students placed into these faculties; and these facts bring various problems together. It is seen that several problems are arising when the expectations of the students are compared with the new faculties' physical, social and other kinds of opportunities. This study, example of Mustafa Kemal University (MKU), Faculty of Theology students, aims at identifying academic problems of university students in particular, besides problems and expectations of theirs related to socio-cultural, economic, and educational issues.

The sampling of this study consisted of 56 students who have been enrolled in the Faculty of Theology of Hatay Mustafa Kemal University (MKU) in 2017-2018 academic year. The research is limited to the 2017-2018 academic year, the Faculty of Theology of the MKU, and only the first year students. The questionnaire with 40 items was conducted by the researchers for collecting data. The 13 questions of this survey as independent variable are used for reflecting the personal characteristics of students. Thus, by these questionnaire with 40 items, we tried to be determined the problems and expectations of students as well as their socio-cultural status and their attitudes towards the faculty. After coding the data obtained from the data collection tools, and entering into the computer, they are evaluated by the Statistical Package of Social Sciences (SPSS) 25. Frequency and percentage values are also included in the presentation of the data. In the present descriptive study, where scanning model has been utilized, the findings have been discussed in the frame of the observations of the researchers and the data collected through questionnaires and interviews.

The girls have a majority in the sampling of study. Although the majority of the students have Imam-Hatip High School (IHL) graduates, it is noteworthy that the percentage of those who come other high schools. The education level of students' parents is low, but the education level of their fathers is higher than their mothers. The majority of students spend their free time with their friends.

This is important for showing the strength of their friendship bond. Therefore, it is meaningful to mention that the respondents have chosen the option “to my friends” in the first place, in case of any problem. Comparing with other studies, it is clear that mothers or fathers have a deficiency in the solution of their children's problems or meeting their expectations in terms of social, economic and cultural aspects. Most of the students have knowledge about the faculty before they enroll to the faculty, and they preferred the faculty mostly in the first place. On the other hand, it was determined that the teaching staff were mostly related to the students. Although students think that the relationship between girls and boys is weak, they approach positively to mixed-sex education in terms of education. On the contrary, there are students who criticize mixed-sex education and suggest that girls and boys should be in separate classes, their justification is based on psychosocial concerns rather than on religion. In addition, it can be said that the students have some problems in adopting and explaining their identities and not always using the theologian identity.

The results of the study show that the biggest concern the students have is about future, and especially the fear of not being able to find a job. This situation also stands as the most important factor behind their choice of choosing that faculty. The second biggest concern they have is not being able to graduate from the faculty. However, the majority of the students are hopeful about the future.

Keywords: Religion Education, Higher Religious Education, Theology Faculty.